

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС
обов'язкового освітнього компонента

Основи суспільної географії

рівень вищої освіти **бакалавр**

спеціальність **106 Географія**

освітньо-професійна програма **Географія**

Силабус обов'язкового освітнього компонента «ОСНОВИ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ»_першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Географія..

Розробник: Погребський Т. Г., завідувач кафедри економічної та соціальної географії, к. геогр. н., доцент

Погоджено: Гарант освітньо-професійної програми: Міщенко О. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: _____ Погребський Т. Г.

© Погребський Т. Г., 2023

І. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика обов'язкового освітнього компонента
Денна форма навчання	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 106 Географія Освітньо-професійна програма Географія перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Рік навчання – 2
Кількість годин/кредитів 120/4		Семестр – 3-ий
		Лекції – 32 год.
		Практичні (семінарські) – 32 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота – 48 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

ІІ. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/ Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
e-mail	pogrebnyi.taras@vnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: 2 академічні години кожен понеділок 15.00–16.20, аудиторія С-617А

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація курсу

Освітній компонент «Основи суспільної географії», складений відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Географія.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі отримають знання про місце суспільної географії в системі географічних наук, історію та етапи розвитку суспільної географії, формування географічних шкіл, методи суспільно-географічних досліджень, внесок видатних вчених у розвиток суспільної географії, основні поняття, категорії, сучасні концепції, перспективи розвитку, практичне застосування результатів суспільно-географічних досліджень, форми територіальної організації суспільства, суспільно-географічні зв'язки, відношення та процеси, властивості та функції території.

Пререквізити

Здобувачі повинні мати загальні знання з географії та наук про Землю.

Постреквізити

Даний освітній компонент є теоретико-методичним базисом для подальшого вивчення економіко-географічних освітніх компонентів.

Мета і завдання освітнього компонента

Мета вивчення освітнього компонента – формування у здобувачів уявлень про історичні особливості формування та розвитку суспільної географії як одного з базових підрозділів географічної науки; ознайомлення з місцем, роллю, структурою та значенням даної науки у сучасному світі; формування у студентів теоретичних знань про основні поняття, категорії, закони та закономірності територіальної організації суспільства, просторової диференціації природного середовища, населення та його господарської діяльності; розкрити сутність географічних процесів та явищ.

Основні завдання вивчення освітнього компонента: забезпечити засвоєння знань про об'єкт, предмет, сучасну структуру суспільної географії як науки; перспективи її розвитку тощо; дати основні поняття, сучасні концепції, задачі та виклики, застосування практичних знань з суспільно-географічних досліджень; визначити особливості історичного розвитку суспільної географії в світі в цілому та в Україні зокрема, зв'язок з іншими науками; дослідити формування та розвиток географічних наукових шкіл у світі; ознайомити з сучасними науковими суспільно-географічними центрами й організаціями в Україні; ознайомити з системою методів суспільної географії, їх класифікацією; висвітлення соціально-географічних аспектів розвитку території.

Результати навчання (компетентності)

На основі вивчення здобувач має набути таких компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.

ФК 2. Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.

ФК 3. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.

ФК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.

ФК 5. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ФК 6. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані(у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

ФК 9. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.

ФК 10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.

ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

ФК 12. Здатність проводити регіональні дослідження

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПРН 2. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

ПРН 3. Пояснювати особливості організації географічного простору.

ПРН 5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПРН 7. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.

ПРН 8. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.

ПРН 9. Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

ПРН 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН 11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.

ПРН 12. Знати та вміти застосовувати на практиці методичний інструментарій географічної науки

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекцій.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи суспільної географії						
ТЕМА 1. ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ. ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 2. ПРЕДМЕТНА ОБЛАСТЬ	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК,

ГЕОГРАФІЇ. СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ У СИСТЕМІ ГЕОГРАФІЧНИХ НАУК						ІРС/4
ТЕМА 3. СИСТЕМА МЕТОДІВ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДС, РК, ІРС/4
ТЕМА 4. ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ І КАТЕГОРІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	12,5	4	4	4	0,5	ДБ, ІРС/4
ТЕМА 5. СИСТЕМА ЗАКОНІВ І ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	9	2	2	4	1	ДС, РК, ІРС/4
Модульна контрольна робота №1						Т / 30
Разом за модулем 1	59	18	18	20	3	50
Змістовий модуль 2. Основні терміни, поняття та категорії суспільної географії						
ТЕМА 6. ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА	9	2	2	4	1	ДС, ІРС/3
ТЕМА 7. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОЦЕСИ	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 8. ПРОСТІР, ЧАС І МІСЦЕ У СУСПІЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ	9	2	2	4	1	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 9. ГЕОДЕМОГРАФІЯ	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 10. ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛЮДСТВА	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 11. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/3
ТЕМА 12. СУСПІЛЬНА І ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА	8,5	2	2	4	0,5	ДС, РЗ, ІРС/2
Модульна контрольна робота №2						Т / 30
Разом за модулем 2	61	14	14	28	5	50
Всього годин / Балів	120	32	32	48	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

VI. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, модульний контроль за допомогою тестування, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

VII. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування. У будь-якому випадку здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти

поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Неформальна освіта при викладанні освітнього компонента

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf).

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

VIII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/2023_Polozh_pro_otzin.pdf

Рейтингову кількість балів здобувача освіти формують бали, отримані за контрольні заходи змістових модулів, які проводяться у формі комплексної контрольної роботи (максимум – 30 балів за кожен змістовий модуль, всього 60 балів), участь у дискусіях, роботу в малих групах (максимум – 15 бал), виконання індивідуальної роботи за темами практичних (максимум – 25 балів). Якщо у підсумку виконання всіх видів навчальної роботи студент за результатами поточного та модульного контролю набирає не менше 75 балів, то за його бажанням, отримана ним оцінка може бути зарахована як підсумкова оцінка з дисципліни. У протилежному випадку або за бажанням студента підвищити рейтинг, він складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульного контролю, анулюються. Екзаменаційна оцінка визначається у балах (від 0 до 60) за результатами виконання екзаменаційних завдань. Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок з окремого освітнього компонента за семестр. Екзамен проходить у формі усної відповіді студентів

згідно екзаменаційних білетів. Кожен білет включає три питання, які передбачають оцінювання теоретичних знань студентів та їх вмінь і навичок використовувати відповідні знання на практиці. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	Непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

ІХ. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Об'єкт та предмет географічної науки.
2. Як співвідносяться об'єктні й предметні області географії та її двох головних напрямків – фізичної та суспільної географії?
3. Чим відрізняється формаційний підхід до розуміння об'єкту суспільної географії від геосферного?
4. У чому полягає людиновимірність суспільної географії?
5. Назвіть особливості цивілізаційного підходу.
6. Поясніть суть діяльнісного підходу у розумінні об'єкту суспільної географії.
7. Назвіть головні риси діяльнісного підходу та поясніть головні види людської життєдіяльності.
8. Поясніть предметну сутність суспільної географії.
9. Назвіть риси геопросторової (територіальної) організації. Чим відрізняються поняття «геопросторовий» та «територіальний». Чи можна вважати їх синонімами, у яких випадках?
10. Що можна вважати конкретними об'єктами суспільної географії?
11. Чим відрізняється структура суспільної географії за професором С. Лавровим від структури суспільної географії за професором С.Ниммик.
12. Порівняйте структурні схеми суспільної географії професора М. Пістуна та професора О. Ващенка.

13. Розкрийте особливості структурної схеми суспільної географії професорів О. Шаблія та О. Топчієва.

14. Характеризуйте просторовий (хорологічний) підхід та його роль у розвитку географії.

15. Якою мірою і в якій спосіб використовує суспільна географія історичний підхід? Поясніть зміст поняття "суспільно-географічний процес".

16. Групи методів суспільної географії.

17. Охарактеризуйте предметну область географії в часи її зародження. В який час розпочинається диференціація географії? Яку назву мала суспільна гілка географії в той час?

18. Дайте пояснення поняття "історія географії" та «історична географія»?

19. Які Ви знаєте періодизації розвитку суспільної географії? Розкрийте коротко їх суть.

20. Виділіть етапи формування української суспільної географії.

21. Назвіть особливості розвитку суспільної географії?

22. Які напрямки суспільно-географічних досліджень формувалися в Україні у XVIII – XIX сторіччі?

23. Назвіть та охарактеризуйте напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в першій половині XX сторіччя?

24. Назвіть чинники, які вплинули на становлення і розвиток сучасної української суспільної географії.

25. Назвіть найбільш пріоритетні напрямки суспільно-географічних досліджень в Україні в наш час.

26. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна організація суспільства". Хто і коли вперше сформував концепцію територіальної організації суспільства?

27. Дайте визначення поняття "суспільно-географічного положення". За якими рівнями організації життєдіяльності суспільства його аналізують?

28. Розкрийте зміст та функції поняття "місце" ("місцеположення") в суспільній географії.

29. Якими способами географи характеризують розміщення об'єктів на земній поверхні? Порівняйте переваги та недоліки цих способів.

30. Поясніть зміст і функції понять "розміщення" і "територіальна організація суспільства". Охарактеризуйте принципові відмінності між ними з точки зору суспільної географії.

31. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як моноядерного радіально-кільцевого та поліцентричного лінійно-вузлового. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

32. Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного регулярно-лінійного та поліцентричного приморсько-фасадного. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

Дайте коротку порівняльну характеристику таких типів територіальних структур як поліцентричного басейнового та моноядерного лінійно-розгалуженого. Наведіть реальні приклади таких територіальних типів.

34. Дайте визначення таким поняттям як акваторія, аероторія, територія? Чому виникла потреба у впровадженні у суспільну географію поняття "геоторія"?

35. Розкрийте суть та особливості поняття "суспільні властивості території".

36. Дайте визначення поняття "державна територія".

37. Дайте визначення поняття "державна територія" та "національна (етнічна) територія". Що Вам відомо про "канонічну" територію?

38. Природні умови та ресурси. До яких властивостей території їх можна віднести?

39. Які існують типи економічного розвитку території?

40. Поясніть зміст понять "властивості території" та "функції території". Приведіть приклади.

42. Що належить до політичних функцій територій?

43. У чому полягають інформаційні функції територій?

44. Назвіть екологічні функції території.

45. Назвіть та поясніть значення економічних функцій територій.

46. Поясніть суть соціальних функцій території.

47. Поясніть зміст і функції поняття "територіальна система" ("геосистема") і "територіальна структура" ("геоструктура").

48. Охарактеризуйте властивості еквіпотенціальності геосистем. Наведіть приклади еквіпотенціальності різнорівневих геосистем.

49. Поясніть ієрархічну структуру геосистем. Які рівні життєдіяльності суспільства розглядаються у суспільній географії?

50. Дайте визначення поняття "ноосфера". Поясніть зміст і соціально-економічні функції поділу праці. Чим зумовлений послідовний і невпинний процес поглиблення поділу праці?

51. Коротко характеризуйте загальну історичну еволюцію поділу праці.

52. Охарактеризуйте ієрархічну структуру територіального поділу праці.

53. Назвіть стадії господарського освоєння та розвитку територій за М. Колосовським. Поясніть їх зміст.

54. "Політика протекціонізму" – коротко розкрийте суть поняття.

55. Що таке сусідське положення території? Охарактеризуйте сусідське положення України.

56. Назвіть види територіальних процесів. Наведіть приклади.

57. Поясніть зміст і функції процесу розселення населення? Які існують форми розселення населення?

58. Поясніть зміст і функції процесу урбанізації території. Наведіть переваги та недоліки цього процесу.

59. Дайте пояснення процесам регіоналізації. Які існують види регіоналізації?

60. Чим відрізняється поняття "країна" і "держава"?
61. Поясніть зміст поняття "унітарна" та "федеративна держава"? Наведіть приклади.
62. Які виділяють групи держав за типом суспільного розвитку? Наведіть приклади.
63. Поясніть суть процесів територіальної агломерації?
64. Поясніть зміст поняття "територіальний комплекс"?
65. Поясніть зміст поняття "національний комплекс"?
66. Які Вам відомі міжнародні глобальні організації?

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Жупанський Я. І. Історія географії в Україні: Посібник (Видання друге, доповнене). К. Чернівці: Колір-Друк, 2006. 276 с.
2. Жупанський Я. І. Словник термінів і понять з географії. Чернівці: Технодрук, 2006. 192 с.
3. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Економічна і соціальна географія України: навчально-методичний посібник. К.: ВПС «Київський університет», 2010. 239 с.
4. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Суспільно-географічне районування України. К.: ВПЦ «Київський університет», 2000. 228 с.
5. Національний атлас України. К. : Картографія, 2008. 440 с.
6. Новітня українська суспільна географія. Хрестоматія / [упор. та автор біогр. статей проф. О. Шаблій]. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 1008 с
7. Погребський Т. Г., Голуб Г.С. Основи суспільної географії: конспект лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 95 с.
8. Погребський Т. Г., Голуб Г.С. Основи суспільної географії: методичні рекомендації до виконання семінарських занять та самостійної роботи. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 40 с.
9. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : навч. посібник / О. Г. Топчієв. Одеса : Астропринт, 2009. 544 с.
10. Шаблій О. І. Основи суспільної географії : підручник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 496 с
11. Niemets L. Features of pilgrimage tourism in Ukraine (a case study of Uman) / L. Niemets, I. Telebienieva, K. Sehida, O. Krainiukov, H. Kucheriava, T. Pohrebskyi // Proceedings of the 34nd International Business Information Management Association Conference (IBIMA) (Madrid, Spain, 13-14 November, 2019). Editor Khalid S. Soliman. Madrid, International Business Information Management Association (IBIMA), p. 509-515.
12. Niemets L., Golub G., Niemets K., Pohrebskyi T., Sehida K., Potapova A., Kravchenko K. Structural and dynamic features of the regional labour market of Ukraine (case study of Volyn and Kharkiv regions). Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA), (Cordoba,

Spain, 30-31 May 2021) ISBN: 978-0-9998551-6-4, ISSN: 2767-9640, p. 2090-2098

13. Niemets L., Sehida K., Kravchenko K., Telebienieva I., Pohrebskyi T. (2020). Regional settlement systems in Ukraine: features of development in terms of decentralization reform. *Human Geography Journal*, 29, 6-17.

14. Pavlovska T., Pohrebskyi T., Golub G., Poruchynsky V. Urban population of Volyn region: resettlement and dynamics. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: зб. наук. праць. Х.: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019 Сер. «Геологія Географія.Екологія». Вип. № 50. С. 148-155.*

15. Pohrebskyi, T., Kostrikov, S., Sehida, K., Niemets, O. (2024). Transformation of Greenfields in Ukraine. In: Morar, C., Berman, L., Erdal, S., Niemets, L. (eds) *Achieving Sustainability in Ukraine through Military Brownfields Redevelopment*. NATOARW 2023. NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security. Springer, Dordrecht, 97-105.

16. Potapova A., Golub G., Pogrebskyi T. (2022). Divorce as an aspect of demographic behavior of the Volyn region population. *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 31(1), 133-141.

17. Sehida K., Niemets L., Kostrikov S., Pohrebskyi T., Golub G., Kliuchko L. Demographic challenges in the context of human potential reproduction in the regions of Ukraine. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association (IBIMA) (Cordoba, Spain, 30-31 May 2021) ISBN: 978-0-9998551-6-4, ISSN: 2767-9640, p. 2071-2076*